

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 7 กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 ข : 5-6) หมวด 4 มาตรา 22 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 ข : 13) มาตรา 24 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 ข : 14)

นอกจากนี้ ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้เสนอกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถสื่อสาร คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ ทำงานเป็นกลุ่มได้ ก้าวทันโลก มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ฯลฯ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 13)

จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสอง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549- 2550 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 14,179 แห่ง ได้ประเมินคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่าน คือ มาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับการวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา. 2551 : 11)

การวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอก รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553)ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีอยุธยา เขต 2 จำนวน179 โรงเรียน มีการประเมินคุณภาพจำแนกรายมาตรฐาน 14 มาตรฐาน ปรากฏว่า มาตรฐานที่มีระดับคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2

ต่ำที่สุดคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ค่าระดับเฉลี่ย 2.52 จัดอยู่ในระดับพอใช้ และมาตรฐานที่ 4 ได้แก่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย 2.79 อยู่ในระดับดี ส่วนมาตรฐานที่ 7 ได้แก่ผู้เรียนมีทักษะการทำงาน รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตค่าเฉลี่ย 3.37 อยู่ในระดับดี (สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2553 : 19) แสดงว่าทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์นักเรียนส่วนใหญ่ต้องมีการแก้ไขและรับการพัฒนาต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่า มีวิธีจัดการเรียนรู้หลายวิธีที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ เช่น การสอนแบบโครงงาน เป็นวิธีการสอนแนวทางหนึ่งซึ่งช่วยแก้ปัญหาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ หรือการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนเลือกกระทำในสิ่งที่สนใจ ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง มีการวางแผนมีการแก้ปัญหาการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้กิจกรรมนั้นสำเร็จ (ปัญญา สังข์ภิรมย์ และสุคนธ์ ลินธพานนท์. 2550 : 92) การสอนแบบโครงงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจของตนเอง สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การวางแผนการทำงาน การสอนแบบโครงงานเป็นวิธีสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง (วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาฆะ ทิพย์ศิริ. 2545 : คำนำ)

การเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล การใช้สมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ จะได้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามหลัก 4 คำถาม คือ ทำไม อะไร อย่างไร และถ้า สามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่าง (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มม่น. 2543 : 7-10) ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทุกส่วนทั้งซีกซ้ายและซีกขวา ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่เรียน จะเกิดความรู้ ความเข้าใจนั้นไปใช้ได้ และสามารถสร้างผลงานที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ อีกจำนวนมาก (ทิสนา แคมมณี. 2552 : 264)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงาน และการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็น ที่ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานมีขั้นตอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้จากประสบการณ์ กระบวนการศึกษาธิการ (2545 ค : 19-20) การฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานบ่อย ๆ ใช้บ่อย ๆ ตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานเมื่อผู้เรียนได้ผ่านการเรียนรู้ตามแบบนี้หลาย ๆ ครั้งจะเกิดทักษะกระบวนการทำงานซึ่งตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึก (Law of exercise) ซึ่งกล่าวถึงการฝึกหรือการทำงานบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร (ทิสนา แจมมณี 2552 : 51) ผู้วิจัยพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ปฏิบัติจริง สนับสนุนให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นหรือความคิดสร้างสรรค์

จากผลการวิจัยของ อธิริย์ วินิจฉัยกุล (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่องอาหารและสารอาหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT กับการสอนปกติ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ศรีอัมพร บรรรสาร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับการจัดกิจกรรมตามคู่มือครู พบว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานมีความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รุ่งทิวา พลธานี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงงานมีพัฒนาการด้านความสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ผลการวิจัยของ นิมน์น้อย แพงปีสสา (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT พบว่าวิธีการเรียนรู้ทั้งสองแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น เพราะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าตามความสนใจ ความถนัด และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่วนการจัดการเรียนรู้กับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

4

แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนที่เน้นพัฒนาของสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล สอดคล้องกับธรรมชาติ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการตอบสนองผู้เรียนทุกรูปแบบผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงตามที่ตนเองชอบ แต่ยังไม่พบว่ามีผู้วิจัยเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบโครงการ และแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันหรือไม่

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกการเรียนรู้แบบ โครงการงานและแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ในการทดลองครั้งนี้ และพิจารณาแล้วว่าเป็นจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบโครงการงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แบบโครงการงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบโครงการงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยนอกจากจะทำให้ทราบว่าจัดการเรียนรู้วิธีใดที่สามารถทำให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากันแล้วยังสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเป็นคนที่มีความประพฤติตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ /หน่วยในการศึกษา (Unit of Analysis)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจรัสวิทยาคาร (มีตราปีที่ 57) จำนวน 15 คน โดยจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และโรงเรียนวัดเจ้าแปดทรงไตรย์ จำนวน 15 คน ใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 2

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ทักษะกระบวนการทำงาน

3.2.2 ความคิดสร้างสรรค์

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

5. กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบโครงงานและแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดการเรียนรู้แบบโครงงานของ ปัญญา สังข์ภิรมย์ และสุคนธ์ สินธพานนท์ (2550 : 99) 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ขั้นที่ 3 วางแผนวิเคราะห์โครงงาน ขั้นที่ 4 ลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ประเมินโครงงาน ขั้นที่ 6 สรุปรายงานและเสนอผลงาน จัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT (ศักดิ์ชัย นิรัญทิวี และไพเราะ พุ่มม้วน. 2543 : 17-24) มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 การ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁶

วิเคราะห์ประสบการณ์ ขั้นที่ 3 การปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด ขั้นที่ 4 การพัฒนาความคิดด้วยข้อมูล ขั้นที่ 5 การทำตามแนวคิดที่กำหนด ขั้นที่ 6 การสร้างสรรค์ชิ้นงานตามความถนัด ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์ผลงานและประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 8 การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับผู้อื่น ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ตามกรอบแนวคิดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

- ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ
  - ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน
  - ขั้นที่ 3 วางแผนวิเคราะห์โครงงาน
  - ขั้นที่ 4 ลงมือปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหา
  - ขั้นที่ 5 ประเมินโครงงาน
  - ขั้นที่ 6 สรุปรายงานและเสนอผลงาน
- (ปัญญา สังข์ภิรมย์, สุคนธ์ สินธ์พานนท์. 2550 : 99)

การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT

- ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์
  - ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ประสบการณ์
  - ขั้นที่ 3 การปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด
  - ขั้นที่ 4 การพัฒนาความคิดด้วยข้อมูล
  - ขั้นที่ 5 การทำตามแนวคิดที่กำหนด
  - ขั้นที่ 6 การสร้างสรรค์ชิ้นงานตามความถนัด
  - ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์ผลงานและประยุกต์ใช้
  - ขั้นที่ 8 การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับผู้อื่น
- (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมั่น. 2543 : 17-24)

ตัวแปรตาม

1. ทักษะกระบวนการทำงาน

- 1.1 การวิเคราะห์งาน
  - 1.2 การวางแผนในการทำงาน
  - 1.3 การปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน
  - 1.4 การประเมินผลการทำงาน
- (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 52)

2. ความคิดสร้างสรรค์

- 2.1 ความคิดริเริ่ม
  - 2.2 ความคล่องในการคิด
  - 2.3 ความยืดหยุ่นในการคิด
  - 2.4 ความคิดละเอียดลออ
- (ทอร์เรนซ์. 1964 : 124-144)

ตัวแปรควบคุม

วุฒิการศึกษาของครู

ประสบการณ์การสอนของครู

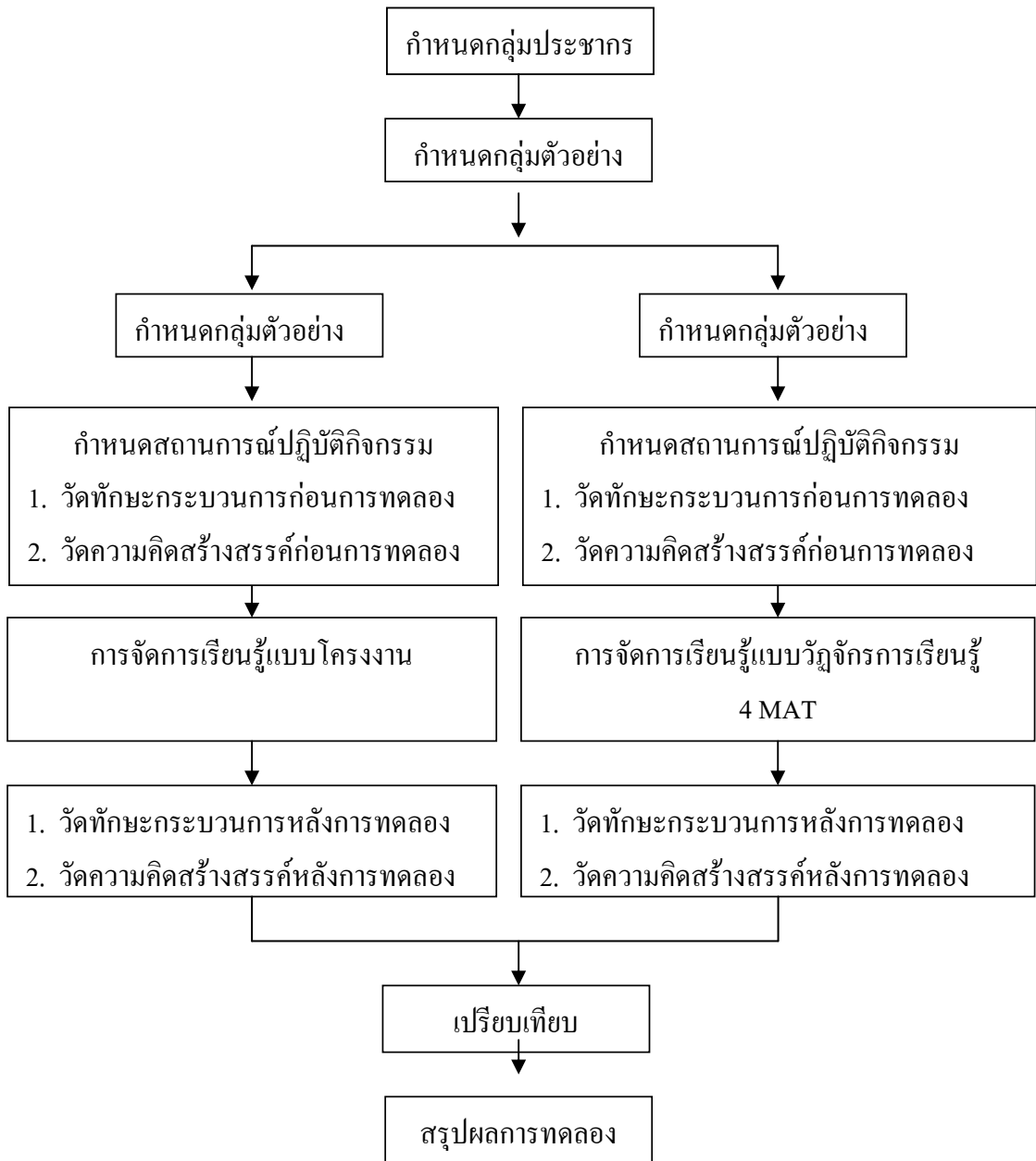
ระยะเวลาในการทดลอง

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จากกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ สามารถเขียนขั้นตอนการทดลองการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบโครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT
ที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดัง
ภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการทดลองของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบโครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

นียมศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดวางแผนการปฏิบัติงาน ประเมินผลงานด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เอาใจใส่ ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองในขณะที่ทำโครงงาน เป็นการตอบสนองผู้เรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้สอนให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือแนะนำการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนต้องการ กระบวนการเรียนรู้แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ขั้นที่ 3 วางแผนวิเคราะห์โครงงาน ขั้นที่ 4 ลงมือปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ประเมินโครงงาน และขั้นที่ 6 สรุปรายงานและเสนอผลงาน

การเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ตามลักษณะที่เคลื่อนไหวอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ ผู้เรียนร่วมกันคิดแก้ปัญหาและเรียนอย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองของผู้เรียน 4 ลักษณะซึ่งสัมพันธ์กับโครงสร้างการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา ผู้สอนทำการสอนตามลำดับขั้นตอนของวัฏจักรการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแนะนำการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้แบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ประสบการณ์ ขั้นที่ 3 การปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด ขั้นที่ 4 การพัฒนาความคิดด้วยข้อมูล ขั้นที่ 5 การทำตามแนวคิดที่กำหนด ขั้นที่ 6 การสร้างสรรค์ชิ้นงานตามความถนัด ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์ผลงานและประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 8 การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับผู้อื่น

ทักษะกระบวนการทำงาน หมายถึง คະแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะปฏิบัติงานในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการประเมินทักษะกระบวนการทำงาน โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ทักษะกระบวนการทำงาน ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน และการประเมินผลการทำงาน

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง คະแนนที่ได้จากการประเมินผลงานที่นักเรียนประดิษฐ์ในด้านความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิดละเอียดลออ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่

1. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความแปลกใหม่ของผลงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร
2. ความคล่องในการคิด หมายถึง จำนวนปริมาณของชิ้นงานที่ประดิษฐ์ในเวลาที่กำหนด
3. ความยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง การต่อเติมเสริมคุณภาพของชิ้นงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

10

4. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง การนำไปใช้ประโยชน์ การจัดสัดส่วนของชิ้นงาน

ความประณีตสวยงาม ความซับซ้อน ฝีมือและความชำนาญ

ตัวแปรควบคุม หมายถึง วุฒิกการศึกษาของครูผู้สอน ประสบการณ์การสอนของครู เป็นผู้สอนคนเดียวกัน ระยะเวลาเวลาในการทดลอง ใช้ระยะเวลาเท่ากัน เรื่องที่ใช้จัดการเรียนรู้เดียวกัน และใช้สถานการณ์ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเหมือนกัน

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง 1.1 มีความคิดสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการทำงาน ในสาระแกนกลาง ในเรื่องการประดิษฐ์ของใช้ ของตกแต่ง ให้แก่สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนใน โอกาสต่าง ๆ งานประดิษฐ์ที่ได้จาก การนำจากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ใบ กาบ ผล ฯลฯ มาประดิษฐ์เป็นของประดับตกแต่ง ที่คิดค้นคิดแปลง หรือเลียนแบบธรรมชาติ เป็นงานที่มีความประณีต มีความสวยงาม ซึ่งมีคุณค่าทางศิลปะ และสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

สมมุติฐานการวิจัย

1. ทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบ โครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT แตกต่างกัน
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแบบ โครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษา นำผลงานการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนา ทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ และปรับใช้ให้เหมาะกับสถานศึกษาของตน
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจนำรูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานกับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ
3. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น